

Europeiska strategiska riktlinjer för sammanhållning

Näringsdepartementet

2005-10-13

Dokumentbeteckning

KOM (2005) 299 slutlig

Meddelande från kommissionen. En sammanhållningspolitik för att stödja tillväxt och sysselsättning: Gemenskapens strategiska riktlinjer för perioden 2007 – 2013

Sammanfattning

I kommissionens förslag till en reformerad sammanhållningspolitik 2007-2013 föreslås politikområdet ges en tydligare strategisk inriktning genom upprättandet av europeiska strategiska riktlinjer på gemenskapsnivå som kompletteras av nationella strategiska ramverk på medlemsstatsnivå. Det skall bidra till en ökad samstämmighet med nationella och regionala strategier samt att de satsningar som görs koncentreras och fokuseras där behoven är som störst och där det finns ett mervärde av insatser på EU nivå.

Kommissionen förslag till Strategiska riktlinjer för sammanhållningspolitiken presenterades den 6 juli 2005. Mot bakgrund av sammanhållningspolitikens mål och den reviderade Lissabonagendan och Göteborgsmålen föreslår kommissionen att särskilt fokusera resurserna på följande prioriteringar:

- Att göra Europa och dess regioner mera attraktiva att investera och arbeta i
- Att skapa tillväxt genom förbättrad kunskap och innovation
- Fler och bättre jobb

En tydligare strategisk inriktning för EU:s sammanhållningspolitik stämmer väl överens med ansatsen i den svenska regionala utvecklingspolitiken där strategiska program utgör en central del. Sverige välkomnar att kommissionen lägger ett förslag om Europeiska strategiska riktlinjer.

1.1 Innehåll

EU:s sammanhållningspolitik är EU:s motsvarighet till den svenska regionala utvecklingspolitiken. Sammanhållningspolitiken har som mål att bidra till ekonomisk och social sammanhållning inom Europeiska unionen. Genom åtgärder inom ramen för strukturfonder och sammanhållningsfonden bidrar sammanhållningspolitiken till att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor.

Kommissionens förslag till europeiska strategiska riktlinjer syftar till förbättringar på två huvudområden. Den strategiska inriktningen för sammanhållningspolitiken skall förstärkas så att gemenskapens prioriteringar i högre grad integreras i nationella och regionala prioriteringar. Dessutom skall involverade aktörer ges ett större ansvar för genomförandet av politiken.

De europeiska strategiska riktlinjerna skall bidra till en tydligare strategisk inriktning och ligga till grund för utarbetandet av nationella strategiska ramverk och strukturfonds program i medlemsstaterna.

De europeiska strategiska riktlinjerna:

- fastställer gemenskapens prioriteringar för sammanhållningspolitiken i syfte att förstärka synergier med Lissabonstrategin.

baseras på förordningsförslagen för strukturfonderna och sammanhållningsfonden, som definierar syftet och omfattningen av stödet från strukturfonderna i respektive land.

skall genomföras av strukturfonderna och sammanhållningsfonden, hur fonderna används för att uppnå riktlinjernas prioriteringar avgörs i de operativa programmen.

omfattar endast den del av de nationella och regionala prioriteringar som medfinansieras av strukturfonderna och sammanhållningsfonden.

1.1.1 Sammanhållningspolitikens inriktning 2007-2013

Förslaget till europeiska strategiska riktlinjer för sammanhållning baseras på slutsatserna från Europeiska rådets möte i mars 2005.

Sammanhållningspolitiken syftar redan idag till att bidra till att uppfylla Lissabonstrategin genom att stimulera tillväxtpotentialen i Europas regioner och därigenom öka sammanhållningen och den geografiska balansen. Kommissionen anser att, om EU skall lyckas uppnå Lissabonmålen krävs att alla regioner bidrar till en ökad produktivitet och sysselsättning.

Sammanhållningspolitikens övergripande mål fastställs i artikel 158 i fördragen¹. Med utgångspunkt i detta mål, den reviderade Lissabonstrategins prioriteringar och behovet av en tematisk och geografisk inriktning föreslås tre mål för sammanhållningspolitiken programperioden 2007-2013.

Konvergensmålet (stöd till tillväxt och jobbskapande i de minst utvecklade medlemsstaterna och regionerna) avser att skapa tillväxtfrämjande förutsättningar med fokus på investeringar och tjänster som stimulerar långsiktig konkurrenskraft, nya arbetstillfällen, och hållbar utveckling.

Målet för Regional **konkurrenskraft och sysselsättning** skall bidra till att skapa beredskap för att förutse och främja ekonomiska förändringar genom ett begränsat antal prioriteringar inom forskning, innovation och tillträde till och skapande av arbete.

Det tredje målet **Territoriellt samarbete**, avser att främja ökad integration av unionens territorium och därmed stödja en balanserad och hållbar utveckling. Åtgärderna skall baseras på utvecklingsstrategier och skapandet av nätverk.

Sammanhållningspolitiken skall bidra till att skapa grundläggande förutsättningar för ekonomisk aktivitet genom att främja en effektiv offentlig administration och institutionell kapacitet. Medlemsstaternas ansvar för genomförandet av politiken skall stödjas genom utvecklandet av välfungerande strukturer för kontroll, uppföljning, och utvärdering på nationell och regional nivå.

Ett **effektivt genomförande** av politiken är beroende av ett nära samarbete med ett brett **partnerskap av aktörer** i planering och genomförande av programmen. I partnerskapet skall alla berörda aktörer på lokal och regional nivå delta. Det förutsätter också en nära samverkan mellan kommissionen och medlemsstaterna samt mellan den offentliga och privata sektorn. Partnerskapet garanterar transparens och öppenhet i förberedelserna och genomförandet av strukturfundsprogrammen.

1.1.2 Riktlinjer för Sammanhållningspolitiken 2007-2013

Mot bakgrund av sammanhållningspolitikens inriktning och den förnyade Lissabonagendan föreslås sammanhållningspolitiken fokusera resurserna på följande tre prioriteringar:

- Att öka medlemsstaters, regioners och städernas attraktionskraft

Att uppmuntra innovation, entreprenörskap och stimulera tillväxt i kunskapsekonomin

¹ som anger att för att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen skall gemenskapen verka för att minska skillnaderna i utveckling i regioner som släpar efter särskilt, öar och landsbygdsområden.

Därtill har ett antal prioriterade områden pekats ut med underliggande förslag till specifika åtgärder. Riktlinjerna skall ses som ett ramverk eller en meny och vara vägledande för medlemsstaternas och regionernas i utformningen av nationella och regionala program. Insatserna måste anpassas till respektive nation och regions förutsättningar och behov mot bakgrund av en analys av dess styrkor och svagheter.

Att göra Europa och dess regioner mera attraktiva att investera och arbeta i:

- Att utvidga och förbättra transportinfrastrukturen
- Att förstärka synergieffekterna mellan miljöskydd och tillväxt
- Att ta itu med Europas intensiva användning av traditionella energikällor

Att skapa tillväxt genom förbättrad kunskap och innovation:

- Att öka och förbättra investeringarna i forskning och teknisk utveckling
- Att underlätta innovation och främja entreprenörskap
- Att främja ett informationssamhälle för alla
- Att förbättra tillgången till finansiering

Fler och bättre jobb:

- Att få in fler och behålla fler människor i arbete och modernisera de sociala trygghetssystemen
- Att förbättra arbetstagares och företags anpassningsförmåga och flexibiliteten på arbetsmarknaden
- Att öka investeringarna i humankapital genom förbättrad utbildning och förbättrade färdigheter
- Förvaltningens förmåga
- Att bidra till att arbetskraftens hälsa upprätthålls

Under rubriken Fler och bättre jobb påtalas bland annat behovet av åtgärder för att förbättra tillgången till barnomsorg och servicen inom hälso- och sjukvårdssektorn samt förbättring av offentlig förvaltning och offentliga tjänster.

Det betonas att jämställdhet mellan män och kvinnor skall uppnås på alla nivåer av utarbetandet och genomförandet av program och projekt genom specifika åtgärder och genom att beakta hur projekt och förvaltning av medel påverkar kvinnor och män.

En av sammanhållningspolitikens främsta styrkor ligger i dess möjlighet att anpassa insatser till särskilda geografiska förutsättningar. Territoriell sammanhållning kompletterar ekonomisk och social sammanhållning med målet att åstadkomma en balanserad utveckling genom att reducera skillnader i utveckling, och ge sektorspolitiken en geografisk dimension. Prioriterade områden är städerna, för deras bidrag till tillväxt och sysselsättning, och för landsbygden identifieras behovet av stöd till diversifiering av den ekonomiska verksamheten. Samtidigt anges att sammanhållningspolitiken kan spela en viktig roll för att förbättra situationen i de yttersta randområdena, arktiska regioner, och glesa eller bergsregioner. Den territoriella dimensionen omfattar även territoriell integration och samarbete mellan och inom regioner, gränsregionalt, transnationellt och interregionalt.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

-

1.3 Budgetära konsekvenser

Förslaget till Europeiska strategiska riktlinjer har i sig inga budgetära konsekvenser samtidigt som det utgör en del av sammanhållningspolitikens genomförande.

Sammanhållningspolitikens genomförande och resurser regleras inom strukturfondsförordningarna och beslutas i den pågående förhandlingen om det finansiella perspektivet 2007-2013. Kommissionens förslag till budgetplan för perioden 2007-2013 skulle med nuvarande principer för beräkningen av avgiften medföra en kraftig ökning av den svenska avgiften. Kostnaderna för strukturfonderna på den svenska statsbudgeten motsvarar med kommissionens förslag 82 miljarder kronor och med det sista förslaget från det luxemburgska ordförandeskapet 75 miljarder för åren 2007-2013.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige anser att sammanhållningspolitiken främst skall fokuseras på de medlemsstater där behovet är som störst. Relativt välmående medlemsstater kan finansiera den egna regionalpolitiken. Därmed kan också besparingar

göras jämfört med kommissionens förslag för nästa finansiella perspektiv (2007-2013).

2005/06:FPM11

Sverige ställer sig positivt till en strategisk ansats för sammanhållningspolitiken och välkomnar att kommissionen lägger ett förslag om Europeiska strategiska riktlinjer för sammanhållning. Den ligger väl i linje med den regionala utvecklingspolitikens inriktning och genomförande i Sverige.

De strategiska riktlinjerna baserar sig på slutsatserna från Europeiska rådet i mars 2005 och reflekterar tydligt Lissabonmålen. Sverige anser att sammanhållningspolitiken bör komplettera Lissabonstrategin och Göteborgsmålen och få en tydlig koppling till tillväxt, sysselsättning och hållbar utveckling. Lissabonstrategins mål och intentioner kan dock aldrig uppnås med sammanhållningspolitiken. Det är främst genom nationella åtgärder och reformer i medlemsländerna som Lissabonstrategins mål kan förverkligas.

Sverige anser att huvuddragen i kommissionens förslag till prioriteringar är riktiga men anser att flera av de åtgärder som omnämns i förslaget ej bör finansieras över EU-budgeten. Sverige ställer sig särskilt tveksamt till insatser för att förbättra barnomsorg samt förbättringar av servicen inom hälso- och sjukvårdssektorn och nationell administration.

Sverige välkomnar att den territoriella dimensionen är tydlig och integreras i genomförandet av politiken.

Sverige anser det vara viktigt med en politisk förankring på EU-nivå av de strategiska riktlinjerna.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Diskussionerna under våren har visat på ett starkt stöd för förslaget till en strategisk inriktning för sammanhållningspolitiken. Flertalet medlemsstater betonar att den förstärka kopplingen mellan Lissabonagendan och sammanhållningspolitiken är riktig. Några medlemsstater, däribland Sverige, betonar dock att sammanhållningspolitiken och Lissabonstrategin samtidigt har olika målsättningar och syften.

En central fråga i diskussionerna har varit hur styrande de strategiska riktlinjerna bör vara. Flertalet medlemsstater betonar att de strategiska riktlinjerna skall vara ett flexibelt ramverk som möjliggör anpassning till nationella och regionala förutsättningar samt att det är i förordningarna som de reglerande prioriteringarna läggs fast. I den diskussionen har de nya medlemsstaterna framfört att de i viss mån anser att riktlinjerna är för

begränsade samt att de inte i tillräckligt stor utsträckning beaktar behoven i de nya medlemsstaterna.

2005/06:FPM11

2.3 Institutionernas ståndpunkter

-

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

-

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens meddelande var ute för öppen konsultation fram till 30 september 2005. Meddelandet kommer att utgöra underlag för diskussion och uppföljning i rådsarbetsgruppen för strukturåtgärder under hösten 2005. Så snart budgetförhandlingen avslutats och förordningsförslagen för strukturfonderna antagits kommer kommissionen att presentera sitt slutgiltiga förslag vilket skall behandlas och slutligen antas av rådet.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 23 och 24 i den allmänna förordningen för regionala utvecklingsfonden, europeiska sociala fonden och sammanhållningsfonden KOM (2004) 492. Detta förslag kan inte antas innan det finansiella perspektivet och förordningsförslagen beslutats.

3.3 Fackuttryck/termer

-